

Tøfte nedre i Skårvangen

Av Eirik Haugen, 15.7.2017

Ingen steder i Skårvangen er det så mange gamle tufter som på Tøfte. Der er det heller ikke dyrket med bulldoser sånn at minnene er ødelagt. Det er i alle fall tufter på 7 steder. Da er Kagrud holdt utenom. Tøfte fikk aldri eget gards- og bruksnummer og er i dag en del av Kagrud.

Grenda ble lagt øde etter Svartedauen 1350 men utover 1500-1600 tok folketallet seg opp igjen. Noe ble selvstendige gårder, og noe ble underbruk/husmannsbruk for store gårder ned i bygda. Sørem var en av gårdene som sikret seg jord i fjellgrenda. Deres eiendom ble da kalt Søremsplassen og eksisterte i alle fall fra 1661. Skatteskylda var 1 hud. Søremsplassen ble nok lokalt kalt Tøfte, og ble senere delt i 3 bruk. Øvre og nedre Tøfte samt Tøftehjellet.

Dagens Tøfteslekt starter med Rønnaug Rasmusdatter født 15.07.1792 på Bjørnstad - oppvokst på Øi. Foreldrene var Rasmus Jonsen øvre Bjørnstad og Anne Rolvsdatter Skrinde fra Skjåk, Anne levde 1763-1800. Altså kom alle fra store gårder. Men folketallet økte i bygdene, og i tillegg ble Rønnaug enslig mor. Hun fikk dattera Mari 01.11.1818.

Faren var Halvor Olsen Ødegården i Skårvangen. Han dro til Annum (nå Aune) i Oppdal. Rønnaug forble ugift til hun døde 1861.

Samtidig med at Mari ble født (1818) så hadde de økonomiske problem på Sørem, og denne Søremsplassen ble oppkjøpt av Håkenstad. På denne tida kom nok Rønnaug og dattera Mari til Tøfte.

Mari giftet seg 1841 med en kalt Ole Olsen. Han var av Lunde-folk, men familien kalt seg Lunde, Lundehuset, Erlandpladsen, Kagrud og Svarepladsen. Kagrud/Svarepladsen var nabo til Tøfte. Sammen fikk de 7 barn:

John 1843.

Ole 1849 - dro til Amerika.

Mari 1851 - til Chicago 1870.

Hans 1853 - til Sør-Dakota.

Anne 1856.

Kari 1861 g Iver Horten. De kjøpte Øvsteng.

Rønnaug 1859-1949 g. Anders Øisteinsen Lande 1865-1941.

Rønnaug og Anders var husmenn på Tøfte, og i tillegg var Anders møller på Håkenstad mølle. I 1911 flyttet de til Megarden. Det var også Håkenstadeie. Deretter flyttet de til Vetløygarden - et tredje Håkenstadeie. Der ble de selv-eiere 1922 for kr. 2000,- De fikk 10 barn, men de to som ble døpt Mathias døde begge som barn. De 10 var:

Østen (uttalt Estin) 1885-1977 g. Gunhild Jespriktplassen. De bodde i Slettmo i Ottdalen

Ole 1887-1973 g. Gunhild Svastuen i Amerika. Deretter gift med gammelkjæresten Lillie Nelson - og de flyttet til Vågå.

Ingeborg 1889 g. Ole Bolstad "Vetlbolstad`n" i Amerika.

Mathias 1891-1892.

Mathias d. 1894.

Anton 1894-1988 g. Gina Legun. Bodde på Hjellet og Darthus.

Jon 1896 g. Guri Lillegren i Amerika (var en Lillengen herfra).

Knut 1898-1974 g. Rønnaug Garmosøygard 1903-1967.

Ottar 1900 døde ugift 1969. "Taulstadsveisern".

Mari 1903-1990 g. nabo Torstein Sandbugard øvre 1903-1990. De slo sammen eiendommene Vetløygarden og øvre Sandbu-garden.

*Husdyrhold på Tøfte 1865: 1 hest, 4 kyr, 6 sauer, 5 geit og 2 griser.
1865 sådde de 1 tønne korn.*

Kilder: arkivmateriale samt opplysninger fra Mari og Anton Tøfte.